

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

УДК 82.09+130.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.2.2/19>**Герасимчук В. А.**

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

АНТРОПОЦЕНТРИЧНІ ТА СЦІЄНТИСТСЬКІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ГУМАНІТАРНОМУ ЗНАННІ

Текстоцентрична парадигма культури потребує вироблення нових параметрів дослідницьких орієнтацій, нових методологічних підходів. У статті з урахуванням попередніх загальногуманітарних надбань (герменевтики, феноменології, екзистенціалізму, рецептивної естетики тощо) і наукових (позитивізму, неопозитивізму, структуралізму, аналітичної філософії тощо) розглядаються антропоцентричні і сцієнтистські підходи до дослідження тексту в гуманітарному знанні. Антропоцентричні підходи актуалізуються в гуманітарних текстах (філософських, культурологічних), де згромадилася найбільша кількість універсалій, які постають цілісним феноменом, що його можна тільки описувати, інтерпретувати за певною метаметодологією. Проте процес становлення метаметодології лише на наших очах започатковується, а дослідники поки що керуються кожний своєю «поліметодологією» – окремою сукупністю методологічних принципів, які вибірково вихоплюються з різних загальнотеоретичних, антропоцентричних і сцієнтистських надбань.

У статті підкреслюється і значення сцієнтистських методів. Якщо антропоцентричні підходи аналізують текст з погляду його розуміння, то сцієнтистські методи покликані в тексті вказувати на точне наукове знання.

Гуманітарне знання потребує метаметодології з виробленням відповідної метамови – метакатегорій, метапонять, а на шляху до цього у статті пропонується і обґрунтовується міждисциплінарний підхід як варіант поєднання антропоцентричного і сцієнтистського підходів.

Приміром, культурологічне літературознавство (мистецтвознавство, мовознавство), коли власне культурологічна складова за допомогою своїх методів досліджує текст до тієї межі, за якою унеможлиблюється руйнація специфіки самого предмета дослідження – його жанрових контурів, формотворчих, структурних компонентів. Тому інша складова, приміром – літературознавча, мистецтвознавча, мовознавча тощо – стає запобіжником «неруйнації», збереження специфіки, сказати б, авторської канонічності досліджуваного тексту.

Ключові слова: антропоцентричні методи, сцієнтистські методи, міждисциплінарність, поліметодологія, гуманітарне знання, універсалія, текст культури.

Постановка проблеми. Хоча усі із дуалістичних методологічних підходів (і сцієнтистські, орієнтовані на істини-об'єкти, і так звані антропоцентричні, орієнтовані на істини-суб'єкти) скріплені певною єдністю, притаманною саме такому проекту мислення, хоч і використовуються в першому і в другому варіанті осіб, проте їх часто доцільно вживати в комплементарному режимі (доповнюючи один одного) як аналітична й інтерпретаційна практика водночас.

Пошук підходів до аналізу та інтерпретацій в різних сферах гуманітарного знання має вагоме

значення, адже залежно від дібраних до тексту дослідження методологій та методів виходимо на той чи інший результат, і не завжди всебічно обґрунтований у науковому сенсі. Відтак, теоретико-методологічні засади для аналізу та інтерпретації тексту в гуманітарному знанні хоча доволі розмаїті за своєю дисциплінарною структурою, проте актуалізуються перед вибором найоптимальнішого варіанту методології для конкретного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До розробки антропоцентричних методів в сенсі

мистецтва розуміння та інтерпретації тексту докладали зусиль знані філософи та культурологи: Ф. Шляєрмахер (шлях від розуміння тексту до його зрозуміння), Г.Г. Гадамер (акцент на історичному характері розуміння), М. Гайдеггер (онтологічна рефлексія на текст: «розуміти – це бути»), М. Бахтін («розуміння – комунікативно-діяльнісний акт») та інші. Сціентистські методи пропонували також відомі вчені Ф. де Соссюр («структурне мовознавство»), К. Леві-Строс («структурна антропологія»), «археологія знання» М. Фуко, конотативна семіотика Р. Барта та інші. Час від часу сціентистські методи піддавалися і піддаються критиці, проте незважаючи на це, без них будь-який аналіз на антропоцентричних засадах вважатиметься ненауковим. Тому пошук правильної кореляції дуалістичних методів залишається актуальним і відкритим для подальших досліджень. А поки що пропонується проміжний метод – міждисциплінарний підхід.

Постановка завдання. Мета статті – розгорнути аналіз у напрямку пошуків своєрідної методології із залученням напрацьованих класичною, неklasичною і посткласичною філософією теоретико-методологічних засад для добору більш-менш точних варіантів аналізу та інтерпретації тексту гуманітарного знання.

Виклад основного матеріалу. Методологічні пошуки детермінуються складністю самого предмета дослідження, більш-менш точним окресленням його інтелектуальної території, на якій шляхом аналізу та інтерпретаційних практик можна було б вибудувати і висувати адекватну до тексту і сформульовану в ньому проблеми систему умовисновків.

Сьогодні в гуманітарному знанні переважають антропоцентричні підходи (виснувані з філософії життя, екзистенціалізму, феноменології, фрейдизму) та сформульовані рецептивною естетикою, теорією розуміння та герменевтичними практиками. Антропоцентричні підходи, які виражають переважно суб'єктно-суб'єктні відношення, часто виходять за рамки розуміння та інтерпретації конкретного предмета дослідження, конкретного тексту. Звужуючи або розширюючи межі дисциплінарного поля, антропоцентричні підходи почасти надають форми постмодерністської своєрідної гри, коли передбачуваність аналізу гарантується специфічним об'єктом зацікавлення, який є визначальним для тієї чи іншої методологічної моделі. Приміром так, як свого часу вітчизняний метод розуміння та інтерпретації тексту спонукав дослідника вбачати «класовий інтерес» навіть

там, де про нього не йшлося, так і сьогодні різноваріантні так звані волонкативні підходи, зокрема гендерні, трансгендерні, психоаналітичні, виносять на поверхню дослідницьких інтерпретацій такі «глибинні» його смисли, як одвічну «боротьбу статей», «сексуальну орієнтацію» персонажів, проблему інцесту, «імпотентної неспроможності» тощо; міфопоетичні підходи скрізь і всюди по тексту реставрують міфологічні сюжети, виявляють архетипічні конструкти свідомості тощо. Накладання на предмет гуманітарного дослідження тих чи інших подібних інтерпретаційних матриць часто зводить рефлексивні практики нанівець, перетворюючи науку розуміння та інтерпретацію на беззмстовну «гру з варіаціями», отримуючи відповідні результати та інтелектуальне задоволення не стільки від авторського тексту і його замислу, скільки від своїх «реконструкцій», які спотворюють, а то й руйнують власне авторські інтенції. Заміряння на текст, якому приписується «саморуїнація», через «упередженість» і, сказати б, постійне притягування за вуха «тих, що треба» означальних значень означеного, його не наближають, а швидше віддаляють від сутнісних смислів тексту. За таких підходів розшматовуються, роздрібнюються такі конститутивні ознаки тексту – цілісність, почасти закладена в ньому інформаційність, авторська осмисленість, вирельєфлюються одні концептуальні складові, натомість інші, зокрема більш проблемні і проблематичніші, приглушуються, з використанням названих підходів відсуваються на периферію наукового пізнання.

У зв'язку з цим закономірно виникають питання. Яку ж із методологій щодо аналізу та інтерпретації тексту в гуманітарному знанні вважати найоптимальнішою? Яку ієрархію і з яких підходів вилаштувати, щоб інтенції тексту розпредмечувалися щонайповніше?

Питання надто складні, і не мають, та й не можуть мати, однозначної відповіді. Будь-якій, здавалося б, «найадекватнішій» інтерпретації того чи іншого гуманітарного тексту завжди притаманна модальність, а часто, як ми вже переконалися, і упередженість дослідника. Проблематизується і мета інтерпретації: смисли, що їх пропонує автор, творячи текст, смисли, апіорі наявні в тексті, смисли, що їх шукає дослідник, і смисли, що ними він увінчує свою інтерпретацію, – аж ніяк і не завжди є тотожними. Має рацію Умберто Еко, коли пише, що «в тексті є багато такого, над чим навіть не задумуються наші теоретики тексту. Але бувають випадки, коли в тексті немає такого, над чим вони задумуються» [4, с. 71]. Тим паче, що

різні теоретико-методологічні інтерпретаційні спрямування, що ними ми оперуємо, орієнтовані в тексті кожний на свій домінуючий смислотвірний об'єкт. Приміром, рецептивна естетика орієнтована на інтенції читача, постструктуралізм – на контекст (інтертекст), феноменологія «призначила» смислотвірним компонентом – інтенції інтерпретатора, і, звичайно ж, сам текст як текст культури, як текст гуманітарного знання має передовсім смислотвірним компонентом мовний дискурс (нарратив) з його естетичною і когнітивною функцією. Тобто смисли тексту перебувають у різних його конструктах – це і властивість самого тексту, і авторська інтенція, і суб'єктивний досвід читача, і контекст, і інтертекст, і гіпертекст тощо. Причому всі названі смислотвірні компоненти, хоч як це парадоксально, обмежують самий смисл власне тексту, при цьому самі не обмежені нічим. Приміром, контекст, інтертекст, гіпертекст. Що їх може обмежити? Ніщо! Смисли, які творяться в їхньому проблемному полі, можуть існувати в модусі дурної нескінченності, якщо знехтувати важливим «обмежувальним» поняттям – поняттям презумпції текстуальності (умовне окреслення смислових меж саме цього авторського тексту). Здавалося б, маємо ситуацію мовленнєвого перебирання бісеру, але, з іншого боку, «мисленнєву» структуру дурної нескінченності, легко можна реконструювати в проєктовну «смисленнєву» модель нескінченності, надто спокусливу для її трансцендентного споглядання, що надає їй нової якості. Виходячи із такої експлікації думки, цілком можна припустити, а то й стверджувати, що нові або трансформовані смисли тексту, причаєні саме в цій нескінченності, де вони можуть творитися шляхом переосмислення або розширення позатекстових (контекстових, інтертекстових, гіпертекстових) структур смислів інтерпретованого тексту. Отже, уявно трансформована нескінченність у новій якості наділяється потенційною спроможністю вивести інтерпретаційні пошуки на інноваційні смислові відкриття.

Проблемою при аналізі текстів у гуманітарному знанні постають тексти, які оперують *універсаліями*. Філософські і культурологічні дискурси вербальних текстів рясніють метакатегоріями, що корелюють із загальнокультурними (інваріанти, граничні підстави, буттєві константи тощо). Адже всі вони безпосередньо пов'язані з людинознавчим аспектом (текст, людина, свобода, свідомість, самосвідомість, надсвідомість, підсвідомість, культура, життя, буття тощо) і не піддаються не тільки класичному визначенню за браком родо-

вого поняття, а й загалом не піддаються жодному (в поняттєво-логічному сенсі) визначенню. Сцієнтистські принципи на підставі логіки загалом обмежують аналітичний підхід до дослідження універсалій. Ясна річ, аналіз універсалій потребує і спеціальної «універсальної» методології. Особливі труднощі її функціонування виникають саме через її безпосередній предмет дослідження – через природу універсалій. Не випадково, що сьогодні методологія аналізу та інтерпретації гуманітарних досліджень, апелюючи до сфер, де згромадилася найбільша кількість універсалій, передовсім до філософського та культурологічного знання, прагне стати метаметодологією з виробленням відповідної метамови – метакатегорій, метапонять. У зв'язку з цим актуалізується потреба такої метаметодології, яка, на слухну думку М. Савельєвої, враховувала б специфіку дослідження власне подібних універсалій. Адже маємо ситуацію, де «подібне народжує подібне... культура народжується з культури, а не з природи, свобода народжується зі свободи, а не із необхідності; свідомість народжується свідомістю, а не корою головного мозку» [6, с. 9]. Тому гранично широкі поняття можуть охоплюватися метатеорією, основні положення якої будуть зводитися до того, що не можна розглядати універсалії як проблеми (що й так зрозуміло), а як цілісний феномен, тому можна їх «тільки описувати, інтерпретувати» як щось таке, що усвідомлюється як «досвід». Універсалії, не лише осмислюються, але й переживаються; мова інтерпретації культурного досвіду – це дещо інша інтерпретація предметної мови (тобто інтерпретація культури як «іншого» стосовно культурних цінностей). З огляду на таку метатеоретичну аргументацію, культура та її універсалії постають не даними раз і назавжди, а даними в «процесі самовизначення внаслідок безперервного саморозгортання» [6, с. 10–11]. Подібна метаметодологія, «метатеоретичний підхід», звичайно, міг би стати і згодом, безперечно, стане евристичним ключем до багатьох культурних явищ, зокрема до текстів культури, до текстів у гуманітарному знанні. Проте процес становлення метаметодології на наших очах тільки започатковується, а дослідники поки що керуються кожний своєю «поліметодологією» – окремою сукупністю методологічних принципів, які вибірково вихоплюються з різних загальнотеоретичних надбань антропоцентричних і сцієнтистських, і структуралістського, і постструктуралістського, і рецептивної естетики, і герменевтичного тощо. Ця ситуація детермінується тим, що сучасна культура, як жодна

досі, складалася водночас з відточенням розмаїтого теоретико-методологічного інструментарію її дослідження, інакше кажучи, різновекторність підходів до текстів культури і різновекторність самих текстів культури взаємообумовлюються. Ясна річ, ми свідомі того, що різнодисциплінарні рефлексії, навіть подані *in concreto*, призводять до еkleктичного тлумачення проблеми дослідження. Зняти цю потенційно закладену до методу дослідження еkleктичність ми пропонуємо формуванням, сказати б, на шляху до «метатеорії» чи «наддисциплінарності» міждисциплінарного, але системного, підходу, де б інституційно, з огляду на предмет і проблему такого дослідження, закріпилися б теоретичні вимоги та окреслилися б більш-менш жорсткі методологічні межі «мідисциплінарності» як науковості. Оскільки предметом нашого дослідження є текст гуманітарного знання, то, зважаючи на конститутивні особливості предмета – як тексту культури і як тексту літератури (мистецтва, мистецтва слова тощо), на наш погляд, найоптимальнішим методом аналізу та інтерпретації такої моделі тексту може бути метод, який би поєднав універсальні філософсько-культурологічні та специфічні літературознавчі (мистецтвознавчі, мовознавчі) методологічні настанови (умовно назвемо його культурологічним літературознавством, мистецтвознавством, мовознавством), і який, з одного боку, враховував би і загальногуманітарний (філософський і культурологічний аспект аналізу), з іншого – сприяв би розкриттю жанрової специфіки тексту через літературознавчий (мистецтвознавчий, мовознавчий) аналіз із широким залученням сцієнтистських структурних методів.

Зрозуміло, що такий поліметодологічний підхід, який потребує обґрунтування вищого порядку, метарівня дослідження, тільки формується, перебуває у стані «неусталеності» як науки і поки що не входить до системи теоретичного знання, проте аналітична практика (зокрема, у царині філософської антропології, філософської герменевтики тощо) засвідчує, що багато хто, навіть не вказуючи на міждисциплінарність свого методологічного інструментарію, щедро ним користується, включаючи водночас різні підходи. Ми свідомі й того, що просте поєднання категорійно-поняттєвого апарату двох і більше підходів, навряд чи може дати очікуваний плідний позитивний результат в повному обсязі, тому ми розглядаємо мідисциплінарність не тільки в логічному зв'язку, як поєднання таких компонентів, що доповнюють один одного, але й намагаємося, залишаючи атрибути

мідисциплінарності, все ж надати цьому методу тенденції до наддисциплінарності, до системності бодай на рівні теоретичних рефлексій.

Філософська та культурологічна складова окресленого нами підходу формує метанауковий категорійно-поняттєвий апарат, за допомогою якого можна інтегрально осмислити антропологічні універсалії (які репрезентують людину в іпостасі головної діючої особи культури), онтологічні (буття людини і культури у системі різних модусів буття – найзагальніші буттєві домінанти і детермінанти), аксіологічні (система ідеалів і цінностей), тобто полісутнісні аспекти людини в тексті, а також різні наративні типи філософування в текстах культури, обумовлені трансцендентальною, діалогічною та неоміфологічною філософією. Літературознавча (мистецтвознавча, мовознавча) складова занурює нас в глибинні пласти тексту, аналізує, відтворює модуси існування культури в тексті, окреслює граничні жанрові форми, визначає власне різні інваріанти тексту.

Антропоцентричні підходи передбачають осмислення та інтерпретацію тексту в культурологічній парадигмі, яку вважають традиціоналістською, адже ґрунтується вона на константах, які відбивають традицію, в якій гніздиться передовсім інтуїтивне розуміння культури як чогось довершеного, досконалого і людського (звичайно, в межах розуміння тієї чи іншої архаїчно- чи патріархально-звичаєвої культури). Цілісний образ культури (її онтологічні, естетичні, аксіологічні, морально-етичні універсалії) вдосконалювався і шліфувався багатовіковим досвідом людства. Смыслова єдність культури (на противагу, приміром, цивілізації) неможлива в антилюдському її спрямуванні (звичайно, при цьому повинні враховуватися етнозвичаєві особливості конкретної традиції). Тому й відчуття культури, що складалося і склалося на емпіричному інтуїтивному рівні свідомості, часто буває глибиннішим, ніж ті, що засвоюються різними поняттєво-категорійними схемами.

Поєднання дуалістичних підходів постає на практиці як варіант, приміром, культурологічного літературознавства, культурологічного мистецтвознавства, культурологічного мовознавства – своєрідний метод пізнання, «переживання» і перетворення всього, що є сферою людської діяльності, в текст, який надає можливість у межах об'єднаного категорійно-поняттєвого апарату здійснити аналіз тексту, з одного боку, як тексту культури, з іншого – як специфічного тексту певної жанрової модифікації. Можна висловити й таке герменевтичне уточнення,

що культурологічне літературознавство (мистецтвознавство, мовознавство) використовує власне культурологічну складову у дослідженні тексту до тієї межі, за якою унеможливується руйнація специфіки самого предмета дослідження – його жанрових контурів. Тому інша складова, приміром – літературознавча, мистецтвознавча, мовознавча тощо – стає запобіжником «неруйнації», збереження специфіки, сказати б, авторської «канонічності» досліджуваного тексту.

На сьогодні в гуманітарному знанні антропометричні підходи в методології досліджень преваюють.

Сцієнтистські підходи час від часу також активно застосовуються [5, с. 53–64]. Їх щедре використання пов'язане, зокрема, з філософією неопозитивізму і з аналітичною філософією. Широке зацікавлення і використання цих методів започаткував виданий на початку 20-х років «Логіко-філософський трактат» Л. Вітгенштайна, який, на слушне зауваження Б. Рассела, став теоретичним підґрунтям усіх спрямувань сцієнтистської філософії [2, с. 250–257, с. 448–506]. Були запропоновані методичні прийоми перевірки тексту на істинність, так звану «верифікацію». Верифікація мала значення для надання текстам наукового підтексту, позаяк «Трактат» визначав реальність у тексті як сукупність фактів та подій. Вони підлягали верифікації, за якою, спочатку в тексті виокремлюються визначальні тези, які надалі зводяться до простих, неподільних «атомарних суджень»; у реальності водночас виокремлюються такі ж «атомарні факти» і, у висновку, хибність чи істинність наукових результатів, доводиться шляхом порівняння «атомарних суджень» із «атомарними фактами». У разі неможливості їх зіставлення, виокремлені окремі тези оцінювалися як безглузді. Особливо підкреслювалося, що вагоме значення для точності знання і в гуманітарному знанні також має точна мова (мова наукової термінології). Проте з часом представники сцієнтистських теорій почали часто стикатися з думкою, що стрункі сцієнтистські теорії в гуманітарному знанні не спрацьовують, його не можна звести до фактів та логіки. Цю суперечність намагалися зняти новими ідеями: послабленої верифікації, фальсифікації (коли наукове знання визначали як таке, що не є завершеним, а тому може бути спростованим; а ненаукове знання спростувати неможливо). За ідеєю конвенціональності («конвенція»–угода), наукові положення вважаються такими, якщо їх приймає переважна більшість науковців.

Висновки. Текстцентризм як парадигма гуманітарного знання ХХ ст. призвів не тільки до появи множинності методологічних сцієнтистського та антропоцентричного спрямування концепцій і підходів до тексту як феномена культури, а й цілих філософських систем, які теоретично проблематизували специфіку розуміння та тлумачення тексту. Впродовж ХХ ст. взаємодія сцієнтистських та антропоцентричних підходів набувала різних модусів їх співіснування. Вони то існували автономно, то як жорстке протистояння, надто ж у модерністському дискурсі, і зрештою, в постмодернізмі окреслилася тенденція до їхнього зближення, до взаємодоповнюваності. Детермінована ця ситуація тим, що сцієнтистські підходи у всіх своїх спробах віднайти для літературних явищ «незалежний, науковий і «неметафізичний» знаменник» приводили до невтішного результату: цей знаменник завжди виявлявся «у точці, яка або впритул наближається до нескінченної дискретності, або до абсолютної єдності» [1, с. 348]. Тому вичерпно осягнувши систему тексту (формалізм), його структуру (структуралізм), оповідні схеми (нараторологія), відчувши при цьому брак філософських узагальнюючих умовисновків, сцієнтизм постійно і ревно заходив на територію антропоцентричних принципів підходу до тексту, багато які з них були, сказати б, закономірним «алогічним» продовженням його (сцієнтизму) «логічних» систем.

Визначальним аспектом несцієнтистських напрямів є властива лише їм процедура розуміння. Вона передбачає неоднозначність інтерпретацій одного й того самого тексту, що впливає з плюралістичної природи світу і людини. Антропоцентричні концепції маючи «ненауковий статус», якимось об'ємніше і рельєфніше розгортають експліцитні і особливо імпліцитні смисли тексту, часто навіть емпіричний опис їх виглядає переконливіше в інтерпретаційному сенсі, ніж «наукове» структурне (аналітичне) пояснення.

На шляху до творення метаметології, що її, поза всяким сумнівом, потребує наш предмет дослідження, ми запропонували як інновацію так званий міждисциплінарний, поліметодологічний підхід, який надає можливість побачити текст ніби одразу зусібіч, в різних вимірах. Міждисциплінарність підходу реалізується у такій логічній (інтелектуальній) схемі: культурологічна складова застосовується в процесі аналізу тексту до тієї межі, за якою гарантується збереження його специфіки як певного жанру, структури, форми.

Список літератури:

1. Баршт К.А. Постструктуралізм у світлі відкриття А. Потебні (Нариси про ракурси філологічного буття). *Літературознавство як проблема*. 2001. С. 347–375.
2. Бертран Рассел. Людське пізнання: його сфера та межі. Київ, 1997. 560 с.
3. Вітгенштайн Людвіг. *Tractatus Logico-Philosophicus*; Філософські дослідження. Київ, 1995. 311 с.
4. Еко Умберто. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів, 2004. 383 с.
5. Кримський С.Б. Місце пізнання в багатоманітності форм освоєння світу. *Філософсько-антропологічні читання '98*. 1999. С. 53–64.
6. Савельєва М.Ю. Лекції з міфології культури. Київ, 2003. 270 с.

Herasymchuk V. A. ANTHROPOCENTRIC AND SCIENTISM RESEARCH METHODS OF HUMANITIES

Text-centric paradigm of culture requires the development of new parameters of research orientations and new methodological approaches. In the article, taking into account the previous general humanitarian heritage (hermeneutics, phenomenology, existentialism, receptive aesthetics, etc.) and scientific (positivism, logical positivism, structuralism, analytical philosophy, etc.) are considered anthropocentric and scientism approaches to the study of a text in humanities. Anthropocentric approaches are actualized in humanitarian texts (philosophical, cultural), where the largest number of universals have accumulated, which appear as a complete phenomenon that can only be described, interpreted according to a certain metamethodology. However, the process of formation of metamethodology is just starting before our eyes, so researchers are still guided by their own «polymethodology» – a separate set of methodological principles that are selectively extracted from various general theoretical, anthropocentric and scientism assets.

The article also emphasizes the importance of scientism methods. If anthropocentric approaches analyze a text from the point of view of its understanding, then scientism methods are designed to indicate accurate scientific knowledge in a text.

Humanities requires metamethodology with the development of a corresponding metalanguage – metacategories, metaconcepts, and on the way to this, the article proposes and substantiates an interdisciplinary approach as a combination of anthropocentric and scientism approaches.

For example, cultural literary studies (art studies, linguistics), when the cultural studies component itself with the help of its methods, examines a text to the limit beyond which becomes impossible the destruction of the specifics of the subject of research – its genre contours, form-forming and structural components. Therefore, another component, for example – literary criticism, art history, linguistic, etc. – becomes a safeguard of “non-destruction”, preserving of specificity, so to speak, author’s canonicity of the studied text.

Key words: *anthropocentric methods, scientism methods, interdisciplinarity, poly methodology, humanities, universal, text of culture.*